

PM Rotel IV (Dnr KS 2021/448)

Promemorian - Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 25 juni 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till det som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har fått departementspromemorian ”Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program” för yttrande.

I gymnasieskolan finns både högskoleförberedande program och yrkesprogram. En majoritet av eleverna som är behöriga till nationella program väljer en högskoleförberedande utbildning. Efter avslutade studier på ett högskoleförberedande program är det ungefär fyra av tio som väljer att inte studera vidare och istället söker sig till arbetsmarknaden. Samtidigt råder det stor brist på yrkesutbildad arbetskraft och sannolikheten för en smidig etablering på arbetsmarknaden är högre för elever som gått ett yrkesprogram där det råder brist på arbetskraft. Det finns alltså brister i matchningen mellan många ungdomars val av utbildning och behoven på arbetsmarknaden.

I promemorian föreslås att en försöksverksamhet med en handelsinriktning med yrkeskurser på ekonomiprogrammet ska inledas. En huvudman ska kunna beviljas deltagande i försöksverksamheten, om huvudmannen erbjuder utbildning på ekonomiprogrammet och försäljnings- och serviceprogrammet inom samma skolenhet. Skolverket ska administrera försöksverksamheten och hantera ansökningar från huvudmän som önskar delta i försöksverksamheten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget, då det är angeläget att hitta utbildningsformer som ökar ungas motivation att söka sig till yrkesutbildningar inom områden där det finns ett kompetensbehov, men vill lyfta några synpunkter.

Arbetsmarknadsnämnden konstaterar att förslagen i promemorian avser gymnasieskolan, och därför i detta läge inte kommer att påverka den egna verksamheten,

men det är positivt att hitta utbildningsformer som ökar ungas motivation att söka sig till yrkesutbildningar inom områden där det finns ett kompetensbehov.

Utbildningsnämnden har inget att invända mot en försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program men lyfter några synpunkter i sitt remissvar.

Mina synpunkter

Att våra elever i Stockholms stad blir behöriga till gymnasiet och sedan tar en gymnasieexamen är de mest prioriterade målen för stadens utbildningsverksamhet. Ett attraktivt utbud av yrkesutbildningar ger eleverna valfrihet och möjlighet till en gymnasieutbildning som motiverar dem. Att utöka yrkesutbildningarna med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program kan motivera och attrahera elever utöver nuvarande yrkesutbildningar.

Jag ser positivt på detta förslag om en försöksverksamhet med en handelsinriktning med yrkeskurser på ekonomiprogrammet. Det ökar elevernas valfrihet och möjligheten att genom det motivera elever att söka sig till yrkesutbildning. Att utöka yrkesutbildningarna inom områden där det finns kompetensbehov är en annan viktig aspekt. Jag vill särskilt poängtera utbildningsnämndens synpunkter om att det bör tydliggöras att yrkesinriktningen leder till särskild högskolebehörighet, samt att tre år är ett för kort perspektiv och att försöksperioden därför borde förlängas.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till det som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 23 juni 2021

ISABEL SMEDBERG-PALMQVIST

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Promemorian - Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Vi välkomnar utbildningsdepartementets promemoria om att införa en försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program. Det är en omfattande utmaning att få fler ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden samtidigt som vi möter upp den brist på arbetskraft som råder inom flera sektorer. Brister i matchningen på arbetsmarknaden behöver åtgärdas och det här förslaget är intressant; att öppna fler vägar för unga att arbeta direkt efter gymnasiet samtidigt som möjligheten till högre utbildning erbjuds.

I promemorian föreslås att ekonomiprogrammet ska ges en handelsinriktning med yrkeskurser och att programinriktningen ska styras av ett lokalt programråd där både skola och företrädare för näringslivet ingår. Vi ställer oss positiva till förslaget och skulle gärna se att man utreder möjligheten att införa en liknande utbildningsform även för andra bristyrken. Vidare delar vi utbildningsförvaltningens bild av att tre år är en alldeles för kort försöksperiod och att den därför bör förlängas.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och Torun Boucher och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholms stad har fått departementspromemorian ”Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program” för yttrande.

I gymnasieskolan finns både högskoleförberedande program och yrkesprogram. En majoritet av eleverna som är behöriga till nationella program väljer en högskoleförberedande utbildning. Efter avslutade studier på ett högskoleförberedande program är det ungefär fyra av tio som väljer att inte studera vidare och istället söker sig till arbetsmarknaden. Samtidigt råder det stor brist på yrkesutbildad arbetskraft och sannolikheten för en smidig etablering på arbetsmarknaden är högre för elever som gått ett yrkesprogram där det råder brist på arbetskraft. Det finns alltså brister i matchningen mellan många ungdomars val av utbildning och behoven på arbetsmarknaden.

I promemorian föreslås att en försöksverksamhet med en handelsinriktning med yrkeskurser på ekonomiprogrammet ska inledas. En huvudman ska kunna beviljas deltagande i försöksverksamheten, om huvudmannen erbjuder utbildning på ekonomiprogrammet och försäljnings- och serviceprogrammet inom samma skolenhet. Skolverket ska administrera försöksverksamheten och hantera ansökningar från huvudmän som önskar delta i försöksverksamheten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget, då det är angeläget att hitta utbildningsformer som ökar ungas motivation att söka sig till yrkesutbildningar inom områden där det finns ett kompetensbehov. En bättre matchning mellan utbildningsutbud och näringslivets efterfrågan ligger i linje med, och underlättar måluppfyllelse för, kommunfullmäktiges mål *I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort.*

Stadsledningskontoret anser att det bör tydliggöras att yrkesinriktningen leder till särskild högskolebehörighet. Dessutom menar stadsledningskontoret att tre år är ett för kort perspektiv och att försöksperioden därför borde förlängas.

Den föreslagna inriktningen kan komma att leda till högre kostnader än nuvarande inriktningar på ekonomiprogrammet. Det är dock svårt att beräkna ekonomiska konsekvenser, då vissa elever troligtvis annars valt service- och försäljningsprogrammet som har en högre programpeng.

Om försöksverksamheten faller väl ut och breddas till att innefatta andra yrkesinriktningar och eventuellt även utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen kan det finnas skäl för Stockholms stad att på nytt analysera eventuella konsekvenser för stadens verksamheter.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad med hänvisning till vad som sägs i tjänsteutlåtandet.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2021 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen konstaterar att förslagen i promemorian avser utbildning inom gymnasieskolan, och att försöksverksamheten därför i detta läge inte kommer att påverka den egna verksamheten. Förvaltningen ser dock positivt på denna typ av försöksverksamhet då det är angeläget att hitta utbildningsformer som ökar ungas motivation att söka sig till yrkesutbildningar inom områden där det finns ett kompetensbehov.

Om försöksverksamheten faller väl ut och breddas till att innefatta andra yrkesinriktningar och eventuellt även utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen kan det finnas skäl för arbetsmarknadsnämnden att på nytt ta ställning till eventuella konsekvenser för den egna verksamheten. Vuxenutbildningen är i hög grad kursstyrd och präglas av hög flexibilitet vilket arbetsmarknadsförvaltningen bedömer utgör en god grund för att vid behov anpassa verksamheten till den typ av nya utbildningsinriktningar som föreslås i promemorian. Nya utbildningsinriktningar skulle dock kunna komma att påverka framtida upphandlingar som då behöver breddas.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 maj 2021 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Kadir Kasirga m.fl. (S) och Tina Kratz m.fl. (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inget att invända mot en försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program. Förvaltningen vill dock skicka med följande synpunkter.

Förvaltningen anser att det bör tydliggöras att yrkesinriktningen leder till särskild högskolebehörighet. Dessutom menar förvaltningen att tre år är ett för kort perspektiv och försöksperioden borde därför förlängas.

Förvaltningen ser vidare att den föreslagna inriktningen kan komma att bli dyrare än nuvarande inriktningar på ekonomiprogrammet. Det är dock svårt att beräkna ekonomiska konsekvenser då en del elever troligen annars valt service- och försäljningsprogrammet som har en högre programpeng.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Promemorian anser att en försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program innebär att elevers valfrihet ökar och tidpunkten för att välja mellan att fördjupa sig i förberedelse för arbetslivet eller för högre studier senareläggs. Försöksverksamheten begränsar inte möjligheten för tidiga val för de elever som redan i grundskolans årskurs nio känner sig redo för detta. Den innebär inte heller några begränsningar för elever som väljer ett högskoleförberedande program och som vill studera vidare. Förvaltningen instämmer i att ökade valmöjligheter är en viktig konsekvens för elever.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vi anser att alla yrkesprogram och studieförberedande program ska ge minst grundläggande behörighet till högskolestudier. Den förändring som infördes av Björklund har av erfarenhet visat sig vara helt fel ute. De senaste tio årens tapp av sökande till de yrkesförberedande gymnasieprogrammen visar med all önskvärd tydlighet att ungdomar vill ha möjligheten att läsa vidare på högskolan efter genomgången gymnasieskola. Att välja ett yrkesprogram vid sexton års ålder bör alltså ge förutsättningar att antingen gå direkt in i arbete efter studierna eller att studera vidare inom yrkesområdet eller inom helt andra områden. Det skapar även större möjligheter att kunna anpassa sig efter en föränderlig arbetsmarknad. Vänsterpartiet anser att detta försök med fördel skulle kunna omfatta fler yrkesprogram.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Kadir Kasirga m.fl. (S) och Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

Vi välkomnar utbildningsdepartementets promemoria om att införa en försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program. Det är en omfattande utmaning att få fler ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden samtidigt som vi möter upp den brist på arbetskraft som råder inom flera sektorer. Brister i matchningen på arbetsmarknaden behöver åtgärdas och det här förslaget är ett intressant förslag; att ge öppna fler vägar för unga att arbeta direkt efter gymnasiet samtidigt som möjligheten till högre utbildning erbjuds.

I promemorian föreslås att ekonomiprogrammet ska ges en handelsinriktning med yrkeskurser och att programinriktningen ska styras av ett lokalt programråd där både skola och företrädare för näringslivet ingår. Vi ställer oss positiva till förslaget och skulle gärna se att man utreder möjligheten att införa en liknande utbildningsform även för andra bristyrken. Vidare delar vi förvaltningens bild av att tre år är en alldeles för kort försöksperiod och att den därför bör förlängas.